

EELNÕU

Riigisekretäri käskkirja „Toetuse andmise tingimused avaliku sektori innovatsioonivõimekuse tõstmiseks“ muutmise seletuskiri

1. Sissejuhatus

Käskkirjaga reguleeritakse ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava aastateks 2021–2027 poliitikaeesmärgi „Nutikam Eesti“ erieesmärgiga (a)(i) „Teadus- ja innovatsioonivõime ning kõrgetasemeliste tehnoloogiate kasutuselevõtu arendamine ja suurendamine“ meetme 21.1.1.3 „Avaliku sektori innovatsioonivõimekuse tõstmine“ sekkumise „Avaliku sektori innovatsiooniprojektide toetamine ning analüüsid ja tööriistad avaliku sektori innovatsiooni ja arendustegevuse toetuseks“ (edaspidi *sekkumine*) toetuse andmise tingimusi ja korda.

Käskkirja kehtestatakse Vabariigi Valitsuse seaduse § 79 lõike 7 ja perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seaduse § 10 lõike 2 (edaspidi *ÜSS*) alusel. Käskkirja muudetakse seoses kuludega sidumata rahastusskeemile üleminekul ja antakse uue terviktekstina.

Eelnõu ja selle seletuskirja on koostanud Riigikantselei strateegiabüroo projektijuht Merlin Tatrik (teenistusest lahkunud) ja Riigikantselei strateegiabüroo nõunik Johanna Rodima (johanna.rodima@riigikantselei.ee). Eelnõu ja seletuskirja on keeleliselt toimetanud tugitegevuste osakonna keeleteimetaja Piret Grigorjeva (piret.grigorjeva@riigikantselei.ee).

Toetuse tingimuste väljatöötamisele on kaasatud Riigi Tugiteenuste Keskus (edaspidi *RTK*), Rahandusministeerium, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium (edaspidi *MKM*), Haridus- ja Teadusministeerium (edaspidi *HTM*), Sotsiaalministeerium ja Kliimaministeerium.

1.1 Tegevuse taust ja eesmärk

Strateegia „Eesti 2035“¹ (edaspidi „*Eesti 2035*“) seab üheks eesmärgiks, et Eesti on uuendusmeelne, teadmiste loomist ning kasutamist väärtustav riik, kus ühiskonnaelu korraldatakse uute, inimesekesksete ja tõhusate tehnoloogiate abil. Valitsemiskorraldus soosib uute lahenduste kasutuselevõttu, innovatsiooni ja paindlikku riigivalitsemist.

Samas toob strateegia esile kitsaskoha, mille kohaselt ei kasutata Eestis otsuste tegemisel piisavalt teadusuuringuid ja valdkonna eksperte ning võrdluses teiste liikmesriikidega on valitsusasutuste tegevuste tõhusus keskpärane. Sellest tulenevalt peab parandama riigi võimekust kasutada teadusuuringuid ning katsetada uusi lahendusi ja tehnoloogiaid vajalike muutuste esilekutsumiseks, kaasates teadlasi, ettevõtjaid ja vabaühendusi. Seejuures on oluline, et ka teadus lähtuks senisest enam Eesti arenguvajadustest.

Teadus- ja arendustegevuse ebapiisav kasutamine erasektoris on üks sõlmprobleemidest, mille lahendamisele **Eesti teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ning ettevõtluse arengukava** (edaspidi *TAIE*) 2021–2035² on suunatud. Palju tähelepanu pööratakse laiemalt teadmussiirdele sektorite vahel, mis siiani on ebapiisav. Suur osa TAIE tegevusi on suurema mõju saavutamiseks suunatud **nutika spetsialiseerumise** valdkondadesse. Need on digilahendused igas eluvaldkonnas, kohalike ressursside väärindamine, tervistehnoloogiad ja -teenused, nutikad ja kestlikud energialahendused. Meetme tegevused on planeeritud nendes valdkondades.

¹ „Eesti 2035“ <https://valitsus.ee/strateegia-eesti-2035-arengukavad-ja-planeering/strateegia/materjalid>

² TAIE <https://www.hm.ee/et/TAIE-2035>.

Viimastel aastatel on Eesti avalikus sektoris üha enam tähelepanu pööratud innovatsiooni toetamisele. 2016. aastal loodi Riigikantselei (edaspidi RK) juurde avaliku sektori ja sotsiaalse innovatsiooni rakkerühm, mille lõppraport valmis 2017. aastal.³ Ühe tehtud ettepaneku tulemusena loodi avaliku sektori innovatsioonitiim, kelle ülesanne oli muuta Eesti avalikke teenuseid koostöös ministeeriumide ja allasutustega kasutajamugavamaks ja inimkeskemaks. Nende eestvedamisel on ellu viidud arvukalt väiksemahulisi katseprojekte, kus meetoditena kasutatakse eelkõige disainmõtlemise ja nügimise tehnikaid. Katsetuste kulusid selle programmi raames katta pole olnud võimalik, mistõttu on suuremahulisemad ideed fookusest välja jäänud.

Avaliku sektori innovatsiooni on tagant tõuganud ka Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutuse (edaspidi EIS) innovatsiooni edendavate riigihangete toetus ja avaliku sektori probleemidest ajendatud MKMi *Accelerate Estonia*,⁴ mis mõlemad keskenduvad rahvusvahelise skaleeritavuse potentsiaaliga ideedele. Innovatsiooni ostmise, teadmata ostmise hetkel, missugune probleemi lahendus täpselt on, ei ole alati lihtne ja eeldab paindlikku lähenemist. EISi innovatsiooni edendavate riigihangete toetuse kogemus on näidanud⁵, et avaliku sektori asutustel on vähe kogemusi ja võimekust teadlaste ja ettevõtetega koostööprojekte teha ja innovatsiooni hankida. Innovatsiooni toetavate riigihangete läbiviimise praktikat Eestis napib, mistõttu pole ka võimalik teiste kogemustest kuigi palju õppida. Nii tunduvad kaasnevad riskid (sh ebaõnnestumise risk) eriti kõrged ja eelistatakse riigihangete traditsioonilisemaid lahendusi.

1.2 Seosed teiste rakenduskava meetmete ja tegevustega

Meetmel on seosed järgmiste meetmete ja tegevustega:

- a) MKM rakendas eelneval perioodil innovatsiooni edendavate hangete meedet, mida samal kujul sel perioodil ei jätkata. MKM keskendub innovatsioonihangete info- ja nõustamisteenustele, juriidiliste ja valdkondlike eksperditeadmiste pakkumisele ning rahvusvahelistes võrgustikes osalemisele ja infovahetusele. MKM toetab oma meetme tegevustega RK meetme rakendamist info jagamise, teavituse- ja nõustamistegevuste pakkumise ning erasektori ja avaliku sektori vahelise dialoogi tekitamise kaudu.
- b) MKMi *Accelerate Estonia* programm on samuti suunatud keerukate avaliku sektori probleemide lahendamisele, mille fookus on aga kitsamalt lahendustel, millel on suur rahvusvaheline äripotentsiaal. Programm toob kokku idufirmaliku mõtteviisi avaliku sektoriga, et testida, valideerida ning rakendada lahendusi, mis loovad Eestile rahvusvahelise konkurentsieelise ja millel on globaalse skaleeritavuse võimalus.
- c) HTMi meede riigi teadus- ja arendustegevuse võimekuse arendamiseks (RITA+) toetab avaliku sektori rakendusuuringu tegemist. Meetmed on üksteist toetavad – rakendusuuringu käigus võib kooruda ideid ja lahendusi, mida saab RK meetmes katsetada.

Kaudsemalt toetavad meetme elluviimist kõik HTMi alus- ja rakendusuuringuid, eksperimentaalarendusi, tootearendust ning teadmus- ja tehnoloogiasiret toetavad tegevused ja meetmed.

RK teeb MKMi ja HTMiga koostööd, et vältida tegevuste dubleerimist, suurendada sünergiaid ja teha erinevates toetusvõimalustes orienteerumine võimalikult lihtsaks.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

³ [Avaliku sektori ja sotsiaalse innovatsiooni rakkerühma lõpparuanne](#)

⁴ <https://accelerateestonia.ee/et/>

⁵ Päike, K. Innovatsiooni hankimist soodustavad ja piiravad tegurid Eesti avalikus sektoris. Tallinn, 2022.

Käskkirja eelnõu koosneb järgmistest peatükkidest:

1. Toetuse andmise eesmärk ja tulemused
2. Reguleerimisala
3. Terminid
4. Korraldusasutus ja rakendusasutus
5. Toetatavad tegevused ja näitajad
6. Elluviija ja partner ning elluviija ja partneri kohustused
7. Sihtrühm
8. Sekkumise abikõlblikkuse periood ja eelarve
9. Kulude abikõlblikkus
10. Toetuse maksmise tingimused ja kord elluviijale
11. Toetuse maksmise tingimused ja kord partnerile
12. Sekkumise aruandlus ja seire
13. Vaiete esitamine

Eelnõu peatükis 1 sõnastatakse toetuse andmise eesmärk ja tulemused.

Nii erasektor kui ka teadlaskond on üha enam huvitatud nn suurtele ühiskondlikele probleemidele lahenduste otsimises kaasa löömisest, olgu see nt keskkonnahoidlike tehnoloogiate ja energialahenduste leidmine või ringmajanduse põhimõtete juurutamine. Nutikas on leida lahendused, mis leevendaks või lahendaks paremini ühiskondlikke probleeme ja ühtlasi looks uusi äri võimalusi ettevõtetele. Avalikule sektorile toovad need suundumused kaasa suuri väljakutseid. Senisest tunduvalt enam tuleb teha koostööd teadlaste ja ettevõtjatega, võtta uusi teadustulemusi kasutusele, katsetada neid oma probleemide puhul. Avalik sektor saab olla innovatsiooni eestvedaja, hankides lahendusi, mis tõstaks innovatsioonivõimekust ja nõudlust innovatsiooni järele ning ühtlasi kiirendaks innovatsiooni ka erasektoris.

Toetuse andmise tulemusena leitakse nutikaid lahendusi strateegias „Eesti 2035“ esitatud arenguvajaduste leevendamiseks ja strateegia sihtide saavutamiseks, kasutades selleks uusi teadmisi ja tehnoloogiaid. Strateegias „Eesti 2035“ kirjeldatud arenguvajadused on järgmised (siin üldistatud loetelu)⁶:

- edukas kohanemine muutustega rahvastikus;
- inimeste tervise parandamine ja tervena elatud eluea pikendamine;
- ühiskondlike lõhede vähenemine;
- paindlike ja inimeste vajadusi arvestavate õppimisvõimaluste loomine kogu eluea jooksul;
- eelduste loomine targa ettevõtluse kasvuks;
- mitmekesise looduskeskkonna hoidmine;
- ühiskonna vajadustele vastava ruumi ja taristu kujundamine;
- julgeoleku ja turvalisuse tagamine;
- riigi tark juhtimine koostöös rahvaga.

⁶ „Eesti 2035“ arenguvajadused: <https://valitsus.ee/strateegia-est-2035-arengukavad-ja-planeering/strateegia/arenguvajadused#rahvastik>

Sekkumine on suunatud TAIE nutika spetsialiseerumise valdkondadele, milleks on digilahendused igas eluvaldkonnas, tervisetehnoloogiad ja -teenused, kohalike ressursside väärindamine ning nutikad ja kestlikud energialahendused.

Eelnõu peatükk 2 reguleerib toetuse andmise tingimuste ja korra kehtestamise alust. Tuuakse esile käskkirja aluseks olevad Euroopa Liidu õigusest tulenevad seadusandlikud ja rakenduslikud dokumendid ning riigisisese strateegilised dokumendid koos seal sisalduvate eesmärkidega. Põhjalikum analüüs strateegia „Eesti 2035“ seoste kohta on seletuskirja peatükis 4 „Sekkumise mõjud“.

Eelnõu peatükis 3 on toodud olulisemate terminite definitsioonid.

Innovatsioon on defineeritud vastavalt OECD lähenemisele⁷ järgmiselt: „Innovatsioon on uus või täiustatud toode või protsess (või nende kombinatsioon), mis erineb märkimisväärselt tegija varasematest toodetest või protsessidest ja mis on potentsiaalsetele kasutajatele kättesaadavaks tehtud või tegija poolt kasutusele võetud (protsess).“

Toode või protsess peab olema uus või märkimisväärselt täiustatud sihtrühma kuuluva avaliku sektori asutuse ja Eesti avaliku sektori kontekstis.

Teadus- ja arendustegevus on defineeritud lähtuvalt uuest teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni korralduse seadusest järgmiselt: „Teadus- ja arendustegevus on uudne, loominguline, ettemääramatu tulemusega, süstemaatiline ning ülekantav või korratav uurimis- ja arendustöö, mille eesmärk on saada uusi teadmisi ning leida neile uusi rakendusalasid.“ Teadus- ja arendustegevus jaguneb alusuuringuteks, rakendusuuringuteks ja eksperimentaalarenduseks. Meetme tegevuste toetamisel teadus- ja arendustegevuse puhul ei toetata alusuuringuid ega rakendusuuringuid eraldiseisvana. Rakendusuuringuid toetatakse juhul, kui see on eksperimentaalarenduse lahutamatu osa. Veelgi täpsemad juhised teadus- ja arendustegevuse määramiseks leiab Frascati käsiraamatust,⁸ millest tegevuste elluviimisel ka lähtutakse.

Definitsiooni kohaselt ei pruugi innovatsioon alati tugineda teadus- ja arendustegevusele. Käesolevast meetmest toetatakse innovatsiooniprojekte, mis kas sisaldavad teadus- ja arendustegevust või tuginevad teadus- ja arendustegevusele (võetakse kasutusse varasema teadus- ja arendustegevuse tulemusi).

Eeldame, et kõigis projektides on teataval määral ettearvatust, millega kaasnevad riskid. Seetõttu arvestame, et kõik projektid ei pruugi lõppeda lahendusega, mida saab ellu rakendada (sellega on arvestatud ka sekkumise tulemusnäitajas).

Käskkirja on lisatud mõiste innovatsiooniprojekt. Täiendus on lisatud, sest TATi kontekstis projekti definitsioon ei ole sama mis ÜSS-s 2021–2027 toodud definitsioon. ÜSS 2021–2027 §-s 2 on toodud järgmine projekti definitsioon; Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1060 artikli 2 punkti 4 tähenduses kindlaks määratud eesmärgi, tulemuse, eelarve ja piiritletud ajaraamiga tegevus või seotud tegevuste kogum, millele on antud iseseisev tunnuskood andmekogus. ÜSSi määratluse kohaselt on kogu käskkirjaline TAT käsitatav ühe

⁷ Oslo Manual 2018, [Guidelines for Collecting, Reporting and Using Data on Innovation](#).

⁸ <https://www.oecd.org/sti/inno/Frascati-Manual.htm> ja mõisteid käsitleva peatüki eestikeelne versioon: https://etag.ee/wp-content/uploads/2016/11/FrascatiManual2015_2ptk.pdf.

projektina. TATi kontekstis mõistetakse innovatsiooniprojektina TATi sihtrühmade esitatud ideekavandite alusel elluviija või partneri poolt elluviidavat tegevuste kogumit, millel on oma eesmärk, kavandatud tulemus, ajaraam ning eelarve. Innovatsiooniprojekt viiakse ellu käesoleva käskkirja alusel ning sellele ei ole antud andmekogus iseseisvat tunnuskoodi.

Peatükis 4 „Korraldusasutus ja rakendusasutus“ nimetatakse meetme korraldusasutuseks RTK ja rakendusasutuseks RK. Korraldusasutuse ja rakendusasutuse õigused ja kohustused tulenevad ÜSS 2021_2027 ning käskkirjas sätestatust.

Eelnõu peatükis 5 „Toetatavad tegevused ja näitajad“ sõnastatakse elluviidavad tegevused ja nende tulemuste saavutamist mõõtvad näitajad.

Punktis 5.1 nimetatakse sekkumise tegevused:

- avaliku sektori innovatsiooniprojektid, sh teadus- ja arendustegevusele tuginevad, mis otsivad lahendusi „Eesti 2035“ olulistele arenguvajadustele ning on seotud TAIE-s toodud nutika spetsialiseerumise valdkondadega. Innovatsiooniprojektid hõlmavad probleemidele lahenduste otsimist, lahenduste arendamist ja katsetamist, kuid mitte valmislahenduse hankimist;
- projektide teket, ettevalmistamist ja edukat elluviimist soodustavad avaliku sektori innovatsioonivõimekuse kasvule suunatud arendustegevused.

Punktis 5.1.1 nimetatakse tegevused, mille fookuses on probleemidele uuenduslike lahenduste otsimine, lahenduste arendamine ja katsetamine⁹ poliitikakujunduses ja poliitika elluviimises (sh nii tehnoloogiamahukad lahendused kui ka käitumuslikud lahendused ja nügimine), aga mitte ainult. Innovatsiooniprojekti sisuks võib olla ka nt erinevate lahenduste katsetamine enne uue regulatsiooni väljatöötamist vms. Projekti algatamiseks esitab sihtgruppi kuuluv asutus RK-le projekti ideekavandi, mis läbib vastavuse hindamise ja valikuprotsessi. Positiivse otsuse korral hangitakse projekti ideekavandis kirjeldatud probleemile lahenduste arendamist või katsetamist. Projektid ei hõlma valmislahenduste hankimist.

Katsetamine võimaldab väikesel skaalal proovida järgi uuenduslikke ja julgeid ideid, mis näiteks üle-eestiliseks elluviimiseks tunduvad liialt raputavad. Kuigi esmapilgul võib katsetamise etapp näida lisakuluna, aitab see pikemas perspektiivis pigem kulusid kokku hoida. Tänu katse käigus kogutud õppetundidele saab suuremaid ja kulukaid vigu lahenduse täismahus elluviimisel vältida. Katsetamine suurendab sageli ka poliitikakujundamise läbipaistvust ja dialoogi partneritega ning seeläbi usaldust kogu poliitikakujundamise protsessi vastu. Eesti avalikus sektoris on katsetamise soov ja valmidus kasvanud, kuid kogemusi ja teadmisi napib. RK eestvedamisel koostatud katsetamise raamistik¹⁰ toob esile, missugust tuge katsetamine avalikus sektoris vajab.

Punktis 5.1.2 defineeritakse arendus- ja tugitegevused. Tegevuses 5.1.2 kajastatakse projektiideede arendamist, ettevalmistamist ja projektide edukat elluviimist soodustavaid avaliku sektori innovatsioonivõimekuse kasvule suunatud arendustegevusi. Need võivad olla nt meetodidate, tööriistade ja juhendite väljatöötamine, avaliku sektori üleste meeskondade

⁹ Katsetamine on uute ideede piiratud mahus järele proovimise struktureeritud protsess, mis võimaldab õppimist ja ideede lihvimist enne nende laiemat rakendamist.

¹⁰ Vt <https://katsetamine.riigikantslei.ee/>.

loomine ja töö toetamine probleemidele lahenduste otsimisel, ideekorje innovatsiooniprojektide leidmiseks, analüüside ja uuringute (sh tuleviku-uuringute) tegemine, mis aitavad kaasa uue teadmise tekkele, teadlikkuse suurendamiseks mõeldud tegevused, sh infomaterjalide koostamine, parimate tavade kogumine ja levitamine, õppimisvõimaluste loomine. Loetelu ei ole lõplik, kuna keeruline on ette näha, mida avaliku sektori asutuste innovatsiooniprojektid sisaldama hakkavad. Seega ei välistata ka muid tegevusi, eeldusel, et need aitavad kaasa toetuse andmise eesmärgi ja tulemuse saavutamisele.

Punktides 5.2 ja 5.3 viidatakse sekkumise rakendamisel kooskõlale kestliku arengu ja keskkonnaeesmärkidega, mida tuleb tegevuste elluviimisel arvestada.

Lähtuvalt Vabariigi Valitsuse 12. mai 2022. a määruse nr 55 „Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskavade vahendite andmise ja kasutamise üldised tingimused“ § 41 lõike 1 punktist 7 kehtestatakse asjakohasel juhul nõuded, mille kohaselt ei tekitata Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2020/852, millega kehtestatakse kestlike investeeringute hõlbustamise raamistik ja muudetakse määrust (EL) 2019/2088 (ELT L 198, 22.06.2020, lk 13–43), artiklis 17 nimetatud olulist kahju ühelegi artiklis 9 sätestatud keskkonnaeesmärgile. Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava DNSH (ingl k *do no significant harm* ehk „ei kahjusta oluliselt“) analüüsist lähtuvalt ei tuvastatud sekkumisel potentsiaalselt olulist kahju keskkonnaeesmärkidele ning seega täiendavate nõuete kehtestamiseks vajadus puudub. Elluviidavate tegevuste puhul tuleb järgida „ei kahjusta oluliselt“ põhimõttega kooskõla.

Kuna kõik projektid peavad panustama nutika spetsialiseerumise valdkondadesse, milleks on näiteks kohalike ressursside väärimine ning nutikad ja kestlikud energialahendused, siis peaks eeldatavalt ilmema positiivne mõju keskkonnaeesmärkidele.

Punktis 5.4 on toodud välistused, missuguseid tegevusi TATi raames ei toetata. Välistused tulenevad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1058, mis käsitleb Euroopa Regionaalarengu Fondi ja Ühtekuuluvusfondi (ELT L 231, 30.06.2021, lk 60–93), artikli 7 lõikest 1, nii näiteks ei toetata üldiselt Euroopa Regionaalarengu Fondist tegevusi, mis on seotud fossiilkütuste tootmisega.

Punkt 5.5 viitab määruse nr 2021/1060 artiklis 9 sätestatud horisontaalsetele põhimõtetele, mida tuleb tegevuste elluviimisel arvestada. Tegevuste elluviimisel ja tulemuste planeerimisel tuleb analüüsida ja tagada tegevuste kooskõla Euroopa Liidu põhiõiguste hartaga. Tegevuste elluviimisel tuleb hinnata võimalust aidata kaasa soolise võrdõiguslikkuse edendamisele ja/või võrdsete võimaluste, sh ligipääsetavuse tagamisele ja puutumuse korral kavandama tegevusi soolise aspekti arvestamiseks ning sooküsimuste lõimimiseks ning diskrimineerimise vältimise ja ligipääsetavuse tagamiseks, sh universaalse disaini põhimõttest lähtudes ¹¹.

Punktis 5.6 on toodud sekkumise seire näitajad (tabel 1). Väljundnäitajana arvestatakse innovatsiooniprojektide arvu, sh teadus- ja arendustegevusele tuginevad, mida on kirjeldatud punktis 5.1.1. Innovatiivseid projekte arvestatakse seires, kui ideekavandi esitaja või kaasesitaja on esitanud projekti rakendusaruande ja see on vastu võetud. Kui innovatiivne projekt tühistatakse või jääb töö mingil põhjusel vastu võtmata, siis ei arvestata seda väljundnäitajas.

¹¹ ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsioonis on universaalsisain defineeritud kui toodete, keskkonna, programmide ja teenuste disainimine sellisel viisil, mis muudab nad suurimal võimalikul määral kõigile inimestele kasutatavaks ilma vajaduseta teha kohandusi või kasutada eridisaini.

Innovatsiooniprojektide keskmine maksumus (kevad 2023–2025) on olnud 1 036 000 eurot, mis sisaldab ainult innovatsioonihangete otseseid kulusid ega sisalda kõiki muid projekti elluviimiseks vajalikke kulusid (näiteks innovatsiooniprojekti ja hangete ettevalmistamise kulud, projekti elluviimisega seotud organisatsiooni töötajate ekspertiisikulud ning muud kaudsed kulud). Kui arvutada personali ekspertiisikulud ja kaudsed kulud kindla määraga 20% otsestest kuludest, on keskmine kulu 1 243 200 eurot. Võttes arvesse keskmist inflatsioonimäära 3–4%, on sellise projekti kogumaksumus kolme aasta pärast, inflatsiooniga korrigeerituna, hinnanguliselt ligikaudu 1 358 000 – 1 400 000 eurot. Sellest tulenevalt oli vahesihhtasemeks määratud vähemalt 8 vastu võetud projekti 2024. aastaks ning 2029. aastaks peaks olema 36 projekti oma tulemused saavutanud.

Tulemusnäitajana arvestatakse uute kasutusele võetud lahenduste ja algatuste projektide arvu, mis said toetust innovatsiooniprojektina (punkt 5.1.1). Projekti käigus leitud lahenduste kasutusele võtmist hinnatakse hiljemalt üks aasta pärast innovatiivse projekti toetamise lõpetamist. Sõltuvalt projekti tulemustest otsustab innovatsiooniprojekti esitanud avaliku sektori asutus selle tulemuste rakendamise üle. Teavet tulemusnäitaja kohta kogutakse järelaruandega, kus esitatakse teave selle kohta, kas on otsustatud projekti tulemused ellu viia ja kui suures mahus. Otsus on kinnituseks, et projekti tulemus on plaanis rakendada ning otsus peab olema tõendatav ja tehtud vähemalt organisatsiooni juhtkonna tasemel (nt tööplaan, eelarve). Lõpphinnangu projekti tulemusnäitaja saavutamisele annab elluviija.

Kõik projektid ei lõpegi tulemusega, mida oleks võimalik ellu viia. Projektide hulgas võib olla nii suurema riskitaseme ja potentsiaaliga innovatsiooniprojekte kui ka projekte, mille puhul on nt tehnoloogiline lahendus juba küpsem ja projekti käigus testitakse sobivust avalikule sektorile ja tehakse vastavaid kohandusi. Lähikukkumine on aktsepteeritav, kuna eksperimenteerimise põhiolemus eeldab riskide võtmist. Meetme tegevus sisaldab uusi julgeid ideid ning erinevate lahenduste katsetamist, et jõuda nendeni, mis parimal viisil aitavad avaliku sektori poliitikat ellu viia. Sellise innovatsiooniprojekti tulemused annavad teadmise, et selliselt ei ole mõistlik tegevust ellu viia, mistõttu seda lahendust ei rakendata. Sellisel juhul ei arvestata seda projekti kasutusele võetuna (ei lähe tulemusnäitajasse arvesse). Tulemusnäitajana seatakse eesmärgiks, et vähemalt 40% projektidest (vähemalt 14) lõppevad projekti tulemuste kasutusele võtmise otsusega.

Tabelis 2 on välja toodud mõõtühikud, mis on Riigikantseleile Euroopa Liidu vahendite väljamaksmise aluseks. Täpsem info eelarvestamise aluste kohta on leitav rakenduskava lisas 2¹².

Peatükis 6 tuuakse elluviija ja partneri kohustused ning viidatakse asjakohastele paragrahvidele ÜSSis ja perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskavade vahendite andmise ja kasutamise üldiste tingimuste määrides.

Tegevuse 5.1.1 elluviimise võib kaasata partneritena punktis 7.1 nimetatud asutusi, kes on ideekavandi esitajaks või toodud ideekavandis välja võimaliku TAT partnerina. Ideekavandeid saavad esitada põhiseaduslikud institutsioonid, valitsusasutused ja nende hallatavad asutused, Tervisekassa ja Eesti Töötukassa, kohalikud omavalitsused, kohalike omavalitsuste liidud ning mittetulundusühingud, kui nad pakuvad otsest avalikku teenust ning esitavad projekti avaliku

¹² [Lisa 2. FNLC \(avaliku sektori innovatsioonivõimekus, meede 21.1.1.2\)](#)

teenuse arendamiseks, ja sihtasutused, kui nad täidavad seaduse, haldusakti või lepingu alusel avalikke ülesandeid, sealhulgas osutavad haridus-, tervishoiu-, sotsiaal- või muid avalikke teenuseid ning esitavad projekti avalike ülesannete täitmiseks, ning haiglavõrgu arengukavas nimetatud keskhaiglad.

Partneril peab olema valmisolek ning suutlikkus ideekavandi alusel tegevusi ellu viia.

Partneri valikul hinnatakse tema sobivust järgmiste kriteeriumide alusel: partneril on kvalifikatsioon, kogemus, õiguslik, organisatsioonilised või tehnilised eeldused projekti elluviimiseks kavandatud viisil, tagades projekti tulemuste kestlikkuse. Hinnatakse näiteks, kas partner tegutseb valdkonnas, millele ta esitab innovatsiooniprojekti ideekavandi ning kas partneril on varasem kogemus sarnaste projektide või tegevuste elluviimisel. Analüüsitakse, kas kavandatud tegevused on vastavuses asutuse põhimääruse või põhikirjaga, see võib hõlmata ka asjakohaste litsentside või lubade olemasolu. Partneril peab olema tugev organisatsiooniline struktuur ja juhtimisvõimekus. See hõlmab selget juhtimissüsteemi ja pädevat meeskonda, kes suudab projekti edukalt juhtida ja ellu viia. Samuti on partneril kavandatud plaan, kuidas projekti tulemusi hoida ja arendada, et väljatöötatud lahendused võetaks kasutusse.

Partner peab vastama Vabariigi Valitsuse 12. mai 2022. a määruse nr 55 „Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskavade vahendite andmise ja kasutamise üldised tingimused“ § 3 lõigetes 2–6 sätestatule.

Järgnevalt on analüüsitud partnerite suutlikkust tegevusi ellu viia.

Põhiseaduslikel institutsioonidel, valitsusasutustel ning nende hallatavatel asutustel või ministeeriumi valitsemisalas olevatel avalik-õiguslikel juriidilistel isikutel (Eesti Töötukassa ja Tervisekassa) on tingimused täidetud, kui ideekavand, mis esitatakse, on seotud asutuse põhikirjaliste eesmärkidega ning tegevusvaldkondadega. Seeläbi on tagatud, et täidetud on nii õiguslikud kui ka organisatsioonilised eeldused, samuti on seeläbi olemas neil valdkondlikud eksperditeadmised tegevuste elluviimiseks.

Kui ideekavandi esitab kohalik omavalitsus või omavalitsusliit, peavad nad taotluse esitamisel lähtuma kohaliku omavalitsuse korralduse seadusest ning põhimäärusest. Seeläbi on tagatud, et täidetud on nii õiguslikud kui ka organisatsioonilised eeldused ning neil on valdkondlikud eksperditeadmised tegevuste elluviimiseks.

Kui ideekavandi esitajaks on sihtasutus või mittetulundusühing, siis hinnatakse tema suutlikkust ideekavandi vastavushindamisel.

Lisaks viiakse ellu innovatsiooni toetavaid arendus- ja tugitegevusi, sh analüüsides tegemist ja tööriistade väljatöötamist, mis on vajalikud avaliku sektori innovatsiooni ja arendustegevuse võimekuse kasvuks. Elluviija ja partnerid korraldavad vajalikud riigihanked koostöös kesksete hankijatega (nt RTKga) ning tehakse koostööd Eesti parimate valdkonna ekspertide ning Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutusega, kellel on pikaajalised kogemused innovatsiooni edendavate riigihangete nõustamisel. Tekkivaid kogemusi levitatakse õppetundide ja juhistena, tänu millele peaks Eestis laiemalt levima innovatsiooni toetavate riigihangete tegemise praktika.

Partneritega sõlmitakse partnerlusleping.

Punktides 6.7.2 ja 6.7.3 tuuakse esile vajalikud ettevalmistused, mis on tegevuste elluviimise eelduseks. Elluviija peab välja töötama projektide valimiseks valikuprotsessi, mis sisaldab projektide vastavuse hindamist ja valikut. Valikuprotsessi üheks osaks on valikumetoodika loomine, mis tugineb rakenduskava seirekomisjonis kinnitatud vastavus- ja valikukriteeriumidele. Projekti ideekavandit hindab elluviija kõigepealt vastavuskriteeriumide alusel, et tuvastada, kas esitatud idee vastab nõuetele (tegemist on avaliku sektori probleemi lahendamisega, panustatakse „Eesti 2035“ arenguvajaduste lahendamisse ja sihtide saavutamisse jt). Kui projekti idee on saanud kõikide vastavuskriteeriumide puhul vastuseks „jah“, siis saab projekti idee suunata järgmisesse etappi, kus kantslerid annavad hinnangu innovatsiooniprojektide panuse kohta valitsuse prioriteetide saavutamisse. Eksperdid annavad omakorda projektidele hinnangu valikukriteeriumide (lahendatava probleemi olulisus, sekkumisloogika arusaadavus jt) alusel. Vastavus- ja valikukriteeriumid, projekti ideekavandi vorm ja partnerluslepingu kavand on esitatud Riigikantselei veebilehe sekkumise alalehel¹³.

Punktides 6.11–6.18 on sätestatud riigiabi lubatavus. Riigiabi reguleerivad ELi õigusaktid ning riigisisel tasandil konkurentsiseaduse riigiabi peatükk 6. Kuna riigiabi konkreetset definitsiooni Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõige 1 ei anna, tuleb otsustamisel, kas tegemist on riigiabiga, lähtuda järgmistest kriteeriumidest:

- abi antakse riigi, linna või valla vahenditest;
- abimeetmel on valikuline iseloom, st ta on suunatud teatud ettevõtjale, ettevõtjate gruppide või mingite kindlate kaupade tootmiseks;
- abimeede annab eelise abi saajale;
- abimeede moonutab või võib moonutada konkurentsi ja kaubandust Euroopa Liidu riikide vahel.

Kui abi vastab kõigile neljale kriteeriumile, on tegemist riigiabiga.

Toetuse andja lähtub riigiabi või vähese tähtsusega abi andmisel järgmistest üldpõhimõtetest:

- Teadus- ja arendusprojektidele antava riigiabi osakaal abikõlblikest kuludest ei tohi ühegi abisaaja puhul ületada:
 - 1) alusuuringute puhul 100 protsenti;
 - 2) rakendusuuringute puhul 50 protsenti;
 - 3) tootearenduse puhul 25 protsenti;
 - 4) teostatavusuuringute puhul 50 protsenti.
- Rakendusuuringuteks või tootearenduseks antava abi osakaalu abikõlblikest kuludest võib suurendada järgmiselt:
 - 1) 10 protsendi võrra keskmise suurusega ettevõtja puhul;
 - 2) 20 protsendi võrra väikeettevõtja puhul.
- Rakendusuuringuteks või tootearenduseks antava abi osakaalu võib suurendada 15 protsendi võrra kuni abi ülemmäära, 80 protsendini abikõlblikest kuludest, kui on täidetud üks järgmistest tingimustest:
 - 1) projekt hõlmab tõhusat koostööd ettevõtjate vahel, kellest vähemalt üks on väikese või keskmise suurusega ettevõtja, või projekt viiakse ellu vähemalt kahes liikmesriigis või liikmesriigis ja Euroopa majanduspiirkonna lepingus osalevas

¹³ <https://www.riigikantselei.ee/avaliku-sektori-innovatsioon>

riigis ning ükski ettevõtja ei kanna üle 70 protsendi abikõlblikest kuludest või projekt hõlmab tõhusat koostööd ettevõtja ja vähemalt ühe teadusuuringute ja teadmiste levitamise tegeleva organisatsiooni vahel, kes kannab vähemalt kümme protsenti abikõlblikest kuludest ning kellel on õigus avaldada oma uuringu tulemused;

- 2) projekti tulemusi levitatakse laialdaselt konverentsidel, väljaannetes, avatud juurdepääsuga hoidlates või tasuta või avatud lähtekoodiga tarkvara kaudu.
- Teostatavusuuringute puhul võib teadus- ja arendusprojektidele antava abi osakaalu suurendada 10 protsendi võrra keskmise suurusega ettevõtjate puhul ja 20 protsendi võrra väikeettevõtjate puhul.
 - Investeeringuteks ette nähtud abi teadusuuringute taristule ei tohi ületada 50 protsenti abikõlblikest kuludest.
 - Vähese tähtsusega abi suuruse arvestamisel loetakse üheks ettevõtjaks Euroopa Komisjoni määruse (EL) 2023/2831 artikli 2 lõikes 2 nimetatud ettevõtjat.
 - Üldise grupierandi määruse alusel antavat riigiabi ei tohi kumuleerida mis tahes vähese tähtsusega abiga, mille puhul on abikõlblikud kulud samad, kui sellise kumuleerimise tulemusel ületatakse abi osakaal, mis on sätestatud üldise grupierandi määruse III peatükis.
 - Vähese tähtsusega abi andmise korral peab arvesse võtma Euroopa Komisjoni määruse (EL) 2023/2831 artiklis 5 sätestatud eesmärkideks antava vähese tähtsusega abi kumuleerimise reegleid.

Käskkirjaga reguleeritava sekkumise tegevusi hangitakse teadlastelt, ettevõtetelt ja teistelt võimalikelt pakkujalt, kes otsustavad esitada pakkumuse, omades vastava teema valdkonnas vajalikke eksperditeadmisi ning vastates pakkumuskutses esitatud nõuetele. Meetme sekkumise raames ei anta pakkumuse esitanud pakkujale riigiabi või vähese tähtsusega abi.

Kui toetuse saaja on hankija riigihangete seaduse tähenduses, tuleb tegevuste elluviimisel järgida riigihangete seadust. Teadus- ja arendusteenuste hankimisel ei pea rakendama riigihangete seaduses sätestatud korda, kui täidetud on riigihangete seaduse § 11 lõike 1 punktis 19 sätestatud eeldused. Sellisel juhul hangitakse teadus- ja arendusteenuseid järgides teadus ja arendustegevuse raamistiku punkti 2.3. Eeltoodud juhul ei saa asjaomast teenust osutav ettevõtja ehk pakkuja riigiabi.

Innovatsiooniprojektide riigihanke võitjad võivad olla ettevõtjad, teadusasutused, vabaihendused vms. Juhul kui riigihanke võidab ettevõtja, on riigiabi ja vähese tähtsusega abi andmine välistatud, kuna riigihanke läbiviimisel järgitakse läbipaistva, konkurentsil põhineva ja mittediskrimineeriva riigihanke menetluse reegleid, mistõttu ei ole tegemist konkurentsi moonutamisega, kuna riigihanke läbiviimine tagab, et majanduslikult kõige soodsam pakkumus vastab turuväärtusele. Juhul, kui riigihankele laekub vaid üks pakkumine, peab hankija olema valmis põhjendama, et riigihanke tulemus peegeldab turuhinda: a) kas tõendades tehnilise kirjelduse objektiivsust, nii et ükski ettevõtja ei saa eelist, või b) kasutades täiendavaid võimalusi, et kontrollida tulemuse vastavust turuhinnale.

Projekti tulemusel tekkivate intellektuaalomandi õiguste kasutamine ja jaotamine sätestatakse hankelepingus. Üldjuhul jagatakse intellektuaalomandi õigused projekti esitaja ja pakkuja vahel turutingimustel selliselt, et intellektuaalomandi varalised õigused jäävad pakkujale ning

projekti esitajal on õigus intellektuaalomandi õiguste objektiks olevat lahendust kogu õiguste kehtivusaja jooksul piiranguta ning tasuta igal moel kasutada, muuta ja täiendada.

Innovatsiooniprojekti eesmärk on otsida lahendusi avaliku sektori probleemidele ning arendada avalikku teenust. Tegevuse sihtrühma kuuluv avaliku sektori asutus ei saa riigiabi, kui ta ei tegele majandustegevusega, s.o osutab teenust avalikes huvides, millel ei ole ärilist iseloomu, ning tegevuse sihtrühma kuuluv hankija ei tegutse teenuse osutamisel avatud konkurentsi tingimustes.

Sihtrühma kuuluvad ka Eesti Töötukassa ja Tervisekassa, kes on avalik-õiguslikud juriidilised isikud. Nii Eesti Töötukassa kui ka Tervisekassa tegutsevad seaduse alusel ning pakuvad vaid avalikke teenuseid ega tegele majandustegevusega, mistõttu ei ole puutumust riigiabiga.

Sihtrühma kuuluvad lisaks mittetulundusühingud, kui nad pakuvad otsest avalikku teenust, ning sihtasutused, kui nad täidavad seaduse, haldusakti või lepingu alusel avalikke ülesandeid, sealhulgas osutavad haridus-, tervishoiu-, sotsiaal- või muid avalikke teenuseid ning esitavad ideekavandi avalike ülesannete täitmiseks. Mittetulundusühingute ja sihtasutuste puhul kontrollitakse, et toetatavad projektid oleksid suunatud avalikes huvides osutatava teenuse arendamisele, millel ei ole ärilist iseloomu. Projektide ideekavandite vastavuse hindamisel tuvastatakse projekti raames arendatava teenuse iseloom, st suunitletus avalikes huvides osutatavate teenuste arendamisele (mittemajanduslik tegevus) ning arendatava teenuse kasutusala (kas on võimalik kasutada ka ärilisel eesmärgil).

Samuti hinnatakse, kas kavandatavate tegevuste mõju on ainult kohalik ega mõjuta liikmesriikide vahelist kaubandust. Kui toetus ei mõjuta liikmesriikide vahelist kaubandust, siis ei ole samuti tegemist riigiabiga.

TATi mõlema alategevuse (5.1.1 ja 5.1.2) puhul viib tegevusi ellu RK strateegiabüroo, kelle ülesanne on koordineerida „Eesti 2035“ tegevuskava uuendamist ja elluviimist, mistõttu mõistetakse hästi Eesti kõige akuutsemaid probleeme ja suudetakse nõustada potentsiaalseid projektimeeskondi ja seista selle eest, et tegevused aitaks kaasa strateegias „Eesti 2035“ nimetatud arenguvajaduste lahendamisele. Alategevuste 5.1.1 ja 5.1.2 elluviimisse võib kaasata partnereid.

Peatükis 7 sätestatakse sekkumise sihtrühma kuuluvad asutused ja juriidilised isikud. Innovatsiooniprojektid pakuvad lahendusi avaliku sektori probleemidele. Sihtrühma kuuluv asutus saab esitada elluvijale ideekavandi innovatsiooniprojekti elluviimiseks. Eelkõige kirjeldatakse selles faasis probleemi, mis peab tulenema „Eesti 2035“ arenguvajadustest ja mille lahendused olema seotud nutika spetsialiseerumise valdkondadega. Sihtrühma kuuluv asutus või juriidiline isik peab aktiivselt panustama innovatsiooniprojekti elluviimisesse kogu projekti perioodi jooksul. Mitu sihtrühma kuuluvat asutust võivad esitada ideekavandi ühiselt, kuid üks asutustest on sel juhul peamine ideekavandi esitaja ja vastutaja.

Peatüki 8 punktis 8.1 sätestatakse sekkumise elluviimise abikõlblikkuse periood. Abikõlblikud on kulud, mis on tekkinud ja tasutud tegevuste abikõlblikkuse perioodil.

Punktis 8.2 on määratud meetme sekkumise nr 21.1.1.3 kogu perioodi eelarve, milleks on 58 709 714 eurot, millest 41 096 800 eurot moodustavad Euroopa Regionaalarengu Fondi vahendid (70%) ja 17 612 914 eurot on riiklik kaasfinantseering (30%). Sekkumisel puudub omafinantseeringu kohustus.

Peatükis 9 „Kulude abikõlblikkus“ sätestatakse kulude loetelu, mida toetatakse, ja mitteabikõlblikud kulud. Partneri abikõlblike kulude loetelu tuuakse välja ka partnerluslepingus, lähtudes peatükis 9 sätestatust. Loetelu koostamisel on järgitud põhimõtet, et tegevuste elluviimisel on abikõlblikud kõik kulud, mis on vajalikud toetuse andmise eesmärgi ja tulemuste saavutamiseks ning mis vastavad ühendmääruse §-des 15 ja 16 sätestatud tingimustele. Projekti elluviimiseks vajalikud riigihangete ja konkursside sisulise ettevalmistamise ja läbiviimisega seotud kulud on käsitatavad otseste kuludena, kui tegevus on suunatud hanke sisulisele ettevalmistamisele. Samuti võib olla vajalik palgata konsultant või ekspert, kes on spetsialiseerunud konkreetsele valdkonnale, et paremini ette valmistada hanke tehnilist kirjeldust, hindamiskriteeriume või saada spetsiifilist nõu või ekspertarvamust hanke ettevalmistamisel ja hindamisel, et olla n-ö tark tellija. Abikõlblikud on kulud, mis on seotud turu-uuringute ja analüüside läbiviimisega, et mõista turu tingimusi ja vajadusi, ja muud sarnased kulud. Keskse hankija poolt (nt Riigi Tugiteenuste Keskuse poolt) pakutav hanke tehnilise korraldamise kulu (nt toimingud registris, vastavushindamine jms) ei ole otsene kulu, vaid on käsitatav kaudse kuluna.

Samuti on otsese kuluna käsitatav õigusteenuse kulu, mis on seotud sisuliste tegevuste ettevalmistamise ja läbiviimisega, näiteks küsimuste lahendamine, mis on seotud intellektuaalomandi kaitse ja litsentsidega, tegevuste elluviimisel riigiabi kohaldumisega, teadus- ja arendustegevuse erandite rakendamise võimaluste analüüsimisega, patentide ja kaubamärkide kaitsega ja muude sarnaste küsimustega.

Peatükis 10 „Toetuse maksmise tingimused ja kord elluvijale“ viidatakse väljamakse aluseks olevatele asjakohastele paragrahvidele ühendmääruses. Toetust makstakse vastavalt rakenduskava lisas 2 kirjeldatud tingimustele ning tulemustele.

Peatükis 11 „Toetuse maksmise tingimused ja kord partnerile“ selgitatakse, kuidas makstakse toetust partnerile.

Peatükis 12 „Sekkumise aruandlus ja seire“ kirjeldatakse aruannete esitamise korda vastavalt rakenduskava lisale 2.

Peatükis 13 sätestatakse rakendusasutuse toimingute või otsuse peale vaiete esitamise kord.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Käesolev eelnõu on kooskõlas Euroopa Liidu õigusega, sealhulgas:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 2021/1060, 24. juuni 2021, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+-i, Ühtekuuluvusfondi, õiglase ülemineku fondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahalise toetamise instrumendi suhtes kohaldatavad finantsreeglid.

4. Sekkumise mõjud

Meetme sekkumise eesmärk on tõsta avaliku sektori teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni võimekust ja nõudlust, mis mõjutab omakorda erasektori innovatiivsust. Seega panustavad tegevused nii „Eesti 2035“ riigivalitsemise kui ka majanduse sihti. Toetatavad projektid panustavad nutika spetsialiseerumise valdkondade arengusse. See, kui palju

konkreetsesse nutika spetsialiseerumise valdkonda projektid panustavad, selgub rakendamise käigus. Siinkohal ei ole plaanis projekte valida selle järgi, et üks või teine nutika spetsialiseerumise valdkond saaks teatud määral projekte, pigem lähtutakse vajadustest ja avaliku sektori asutuste valmidusest nendega tegeleda.

Sekkumise tegevused mõjutavad kõige enam „Eesti 2035“ majanduse strateegilise sihi **„Eesti majandus on tugev, uuendusmeelne ja vastutustundlik“** komponenti **„Eesti majandus on uuendusmeelne ja teadmistepõhine“**, kuna avaliku sektori innovatsiooniprojektide elluviimine kasvatab innovatsiooni nõudlust erasektorile. See suurendab erasektori võimekust uusi lahendusi luua, testida ja edasi müüa ning suurendab seeläbi ettevõtjate konkurentsivõimet. Innovatsiooniprojekti raames tehtav koostöö avaliku sektori, ettevõtjate, teadusasutuste või vabaihenduste vahel loob uusi võimalusi teadmussiirdeks ning uute koostöömodelite tekkeks. Erasektori innovatiivsus omakorda toetab majanduse sihi indikaatori – **tööjõu tootlikkus osakaaluna EL keskmisest** – saavutamist.

Sekkumise tegevused panustavad oluliselt ka „Eesti 2035“ riigivalitsemise strateegilise sihi **„Eesti on uuendusmeelne, usaldusväärne ja inimesekeskne riik“** komponenti **„Eesti on uuendusmeelne, teadmiste loomist ja kasutamist väärtustav riik“**, kuna sekkumine aitab otseselt kaasa avalikus sektoris uute lahenduste väljatöötamisele ja kasutusele võtmisele, mille tulemusena muutub avalik sektor tõhusamaks, teenused kvaliteetsemaks ja inimestele paremini kättesaadavamaks. Avaliku sektori teenuste parem kättesaadavus aitab saavutada **regionaalse arengu eesmärke**, kuna avaliku sektori innovatsiooniprojektide elluviimisel saavad projekti esitajaks olla kohaliku omavalitsuse üksused ja asutused (edaspidi *KOI*), kelle projektid panustavad kohaliku elu arendamisse, ning mis omakorda peaks suurendama elanike rahulolu KOV teenustega. Seetõttu võib hinnata, et sekkumise tegevused panustavad „Eesti 2035“ vajalike muutuste näitajasse **„KOV teenustega rahulolu“**.

Sekkumise tegevused panustavad **keskkonnahoidu ja kliimaeesmärkidesse**, kuna suure tõenäosusega sisaldab enamik innovatsiooniprojekte teenuste, toodete, protsesside tõhustamist, mis aitab kaasa ka keskkonnale ebasoodsate mõjude vähenemisele ja viib meid lähemale kliimanetraalsuse eesmärgi saavutamisele. Panus tekib ka nutika spetsialiseerumise valdkondade kaudu, millest mitu (nt nutikad ja kestlikud energialahendused, kohalike ressursside väärindamine, digilahendused igas eluvaldkonnas) toetavad otseselt keskkonnahoiu eesmärke. Projektide valikul on vaja hinnata nii vastavust nutika spetsialiseerumise valdkondadele kui ka osa projektide suunatust vähese CO₂-heitega majanduse edendamisele ja kliimamuutuste mõjuga kohanemisele. Seeläbi panustatakse „Eesti 2035“ aluspõhimõtte näitajasse **„Kasvuhoonegaaside netoheide CO₂ ekvivalenttonnides“**.

Toetuse andmise üheks eesmärgiks on paremate lahenduste leidmine ühiskondlikele probleemidele, sh ühiskondlike lõhede vähendamine ja seeläbi laiemale avalikkusele kasu toomine. Sellest tulenevalt võib sekkumise tegevustel olla puutumus **soolise võrdõiguslikkuse, võrdsete võimaluste loomise, sh ligipääsetavuse teemaga** projektide võimaliku panuse kaudu nende probleemide lahendamisse. Kõiki laekuvaid projekte hinnatakse täpsemalt, et tuvastada võimalik puutumus projekti tasandil ning tagada see, et projektis oleks arvestatud soolise võrdõiguslikkuse, võrdse kohtlemise ja ligipääsetavuse põhimõttega ning rakendatud sooküsimuste lõimimist, kus asjakohane. Võimaliku puutumuse hindamiseks on lisatud projektide vastavus- ja valikukriteeriumidesse täpsustavad kriteeriumid, mis suunavad seda hindama.

Kaudsemalt võivad tegevused toetada kõiki „Eesti 2035“ sihte, kuna innovatsiooniprojektid võivad pakkuda lahendusi kõigile Eesti arenguvajadustele, kui lahendused on nutika spetsialiseerumise valdkondades. Seda, kas ja kuidas projektid seostuvad otseselt „Eesti 2035“ arenguvajadustega, hinnatakse projektide valikul. Projektide valikul hinnatakse, mil määral lisaks projekti vahetutele eesmärkidele võetakse arvesse Eesti pikaajalise arengustrateegia aluspõhimõtete ja sihtide elluviimist ja aidatakse neile kaasa ning on puutumus horisontaalsete põhimõtete (keskkonnahoid, kliima, sooline võrdõiguslikkus, võrdsed võimalused, ligipääsetavus, regionaalareng) eesmärkidega ja panustatakse seeläbi „Eesti 2035“ näitajatesse.

5. Käskkirja rakendamise seotud tegevused, vajalikud kulud ja käskkirja rakendamise eeldatavad tulud

Sekkumise rakendamiseks viiakse ellu toetuse andmise tingimuste punktis 5.1 nimetatud tegevusi. Projekti tegevuste hankimisel lähtutakse riigihangete seaduses sätestatust. Riigihankeid viib üldiselt läbi RTK või EIS, välja arvatud juhul, kui elluviija või partner otsustab riigihanke ise läbi viia.

Meetme rakendamiseks vajalikest kuludest moodustavad 70% Euroopa Regionaalarengu Fondi vahendid ja 30% riiklik kaasfinantseering.

6. Käskkirja jõustumine

Käskkirja rakendatakse tagasiulatuvalt alates 1. jaanuarist 2026. a seoses kuludega sidumata rahastusskeemile üleminekuga.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

TAT muudatuste eelnõu esitati kooskõlastamiseks Riigi Tugiteenuste Keskusele ja Rahandusministeeriumile.